

טעמו וראו

טעימה מתורתו של הרבי

מקץ

עונש מאסר - לא בבית ספרנו

בפרשתנו מסופר כיצד פרעה השליך את יוסף וכמה משריו לכלא לעונשי מאסר ממושכים. בכל מדינה מתוקנת בעולם קיימים בתי כלא, כחלק ממערכת האכיפה והמשפט, אך האם עונש כזה קיים בדיני התורה? האם היהדות מאמינה בעונש אשר שולל את חירות האדם?

תוכן העניינים

4..... חלק ראשון | האם עונש מאסר קיים בתורה?

נראה מקרים של מאסר בפרשתנו, ונלמד את השיחה בה הרבי פורש את משנתו לפיה עונש מאסר לא קיים ביהדות, משום שהוא מונע מהאדם להגשים את שליחותו בעולם. הרבי גם מציין את הנהגתן של מדינות מתקדמות בשיקום האסיר שמתאימה לרוח שיטת התורה.

נצפה גם בסרטון וידאו מהרב ליפסקר, המספר על ההתוועדות ההיא ומה שקרה לפניה

8..... חלק שני | מאסר? זמני, ובשום פנים לא בתור עונש.

בשיחה שנאמרה שלוש שבועות לאחר מכן, פירט הרבי שאלה שנשאלה בקובץ "הערות וביאורים" שלכאורה מצינו מקרים שונים של מאסר ביהדות, ואת התשובה שמקרים אלו היו צעד זמני ומקרה מיוחד, ולא בתור עונש.

12..... חלק שלישי | ההוראה לכל אחד.

נסיים באגרת המסכמת את הנושא ושלושה ערכים שהרבי לומד מכך: גודל ערכו של רגע אחד, גודל ערך היחיד, והעובדה שגם לאדם שחטא יש שליחות בעולם.

לרגל חג החנוכה, תוספת מיוחדת: סרטון וידאו המתאר את בקשת הרבי למען אסירים בבתי הכלא של דרום אפריקה – נתינת האפשרות להדלקת נרות חנוכה.

הקדמה

בשיעור זה נשוחח על מקומו של בית הכלא על פי התורה. נלמד שעונש המאסר לא קיים בדיני התורה, אך משתמשים בו במשורה במקרים מאוד מסוימים. מה שעומד מאחורי הדין הזה, הוא הסתכלות התורה על אודות חשיבות היחיד, והמחויבות העליונה לאפשר לכל אדם להגשים את שליחותו בעולם, דבר שאינו יכול לקרות כשהאדם כלוא. שיעור זה הוא גם הזדמנות להכניס את הלומד עמוק יותר לעולם ההתוועדויות ולסגנונו הלימודי של הרבי.

אנו לומדים אתו את השיחה הראשונה משבת פרשת נשא, ואז מספרים לו כיצד הרבי עודד את הציבור לשאול שאלות על הנאמר בהתוועדות, ולומדים עימם את אחת השאלות... לאחר מכן נלמד את השיחה משבת פרשת קרח, בה הרבי מציין את השאלה ועונה עליה. בחלק השלישי של השיעור, מובאת אגרת בה הרבי מסכם את הנושא בשורות קצרות, ומביא שלוש הוראות לחיי היומיום.

בעמדנו בימי החנוכה, אנו מסיימים את השיעור עם ריאיון שנערך עם אשתו של קצין הדת הראשי של בתי הכלא בדרום אפריקה, אשר מספרת על הוראת הרבי לבעלה לפעול בצורה לא שגרתית כדי שהאסירים במדינה יוכלו להדליק נרות חנוכה.

חלק ראשון: האם עונש מאסר קיים בתורה?

מקור 1

חומש בראשית, פרק ל"ט פסוקים י"ט-כ'

יוסף מתגלגל לביתו של פוטיפר, מסרב להפצרות אשת פוטיפר ונמלט. אשת פוטיפר טופלת עליו עלילת שווא, והוא נשלח למאסר ממושך בכלא המצרי.

יט וַיְהִי כַשְׁמַע אֲדֹנָיו אֶת-דְּבָרֵי אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר דִּבְרָה אֵלָיו לֵאמֹר, כְּדִבְרֵים הָאֵלֶּה עָשָׂה לִי עֶבֶדְךָ, וַיִּחַר אָפוֹ. כ וַיִּקַּח אֲדֹנָי יוֹסֵף אֹתוֹ וַיִּתְּנֵהוּ אֶל בַּיִת הַסֵּהַר אֲשֶׁר אֲסִירֵי הַמֶּלֶךְ אֲסוּרִים, וַיְהִי שָׁם בְּבַיִת הַסֵּהַר.

מקור 2

חומש בראשית, פרק מ' פסוקים א' - ג'

שר המשקים ושר האופים בארמונו של פרעה מלך מצרים, נכשלים בתפקידם. היין והלחם שהביאו למלך, לא עמדו בסטנדרט ההגייני הנדרש, והמלך פרעה משלים לכלא.

א וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָטְאוּ מִשְׁקֵה מֶלֶךְ-מִצְרַיִם וְהַאֲפֵה לְאֲדֹנֵיהֶם לְמֶלֶךְ מִצְרַיִם: ב וַיִּקְצַף פְּרֹעֶה עַל שְׁנֵי סְרִיסָיו עַל שֶׁר הַמִּשְׁקִים וְעַל שֶׁר הָאֲפִים: ג וַיִּתֵּן אֹתָם בְּמִשְׁמַר בַּיִת שֶׁר הַטְּבָחִים אֶל-בַּיִת הַסֵּהַר מִקּוֹם אֲשֶׁר יוֹסֵף אֲסוּר שָׁם:

בשנת 1985 (תשמ"ה), "ארגון אל"ף", ארגון חב"די הדואג לזכויות אסירים ברחבי ארה"ב, הפעיל תכנית בה לוקחים קבוצת אסירים לסמינר לימודי במשך מספר ימים, שיתמוך בהם מבחינה נפשית ורוחנית, ויעזור להם לחזור בצורה נכונה לחיי החופש. כחלק מהסמינר, הם ביקרו בשכונת "קראון הייטס", והשתתפו בהתוועדות של הרבי שנערכה בשבת. באחת מהשיחות, שוחח הרבי על הנושא של מאסר.

משיחת שבת פרשת נשא, התשמ"ה

עונש מאסר – לא בבית ספרנו

בתורה ישנם כמה סוגי עונשים, אך כלא אינו אחד מהם. מה שמסופר בתורה על אודות השלכת יוסף והשרים לכלא במצרים, היו חוקי מצריים, אך לא חוקי התורה. בתורה אין עונש מאסר.

ישנו עניין נוסף הקשור עם תורת הבעל שם טוב שכל דבר שיהודי רואה או שומע עליו ללמוד מזה הוראה בעבודתו לקונו – להעיר ולהאיר בקשר ל"אסירים" הנמצאים "בבית הסוהר"¹:

כל המושג של "מאסר" בתור עונש – אינו על-פי תורה, שכן, מצינו בתורה כמה וכמה סוגי עונשים, עונש ממון, עונש מלקות, ואפילו עונש מיתה, רחמנא ליצלקן, מלבד עונש ד"בית הסוהר".

מצינו אמנם בתורה את הענין ד"בית הסוהר" אצל יוסף – "ויקח אדוני יוסף (פוטיר) אותו ויתנהו אל בית הסוהר מקום אשר אסירי המלך אסורים"², ולא עוד, אלא שעל-ידי זה נתגלגלו הדברים ונעשה מלך, ובלשון הכתוב: "מבית הסורים (כמו האסורים)³ יצא למלוך"⁴, וכמו כן בנוגע לשר המשקים ושר האופים – "ויקצוף פרעה על שני סריסיו גו' ויתן אותם גו' אל בית הסוהר"⁵, אבל, המדובר שם הוא – על דרך ההנהגה במצרים (ולא דין והנהגה על פי תורה), כפשוט.

ומה שכתוב "ויניחהו במשמר" (ב"מקלל")⁶, וכן "ויניחו אותו במשמר" (ב"מקושש")⁷ – אין זה בתור עונש, כי אם כהמשך הכתוב: "לפרוש להם על פי ה'", "כי לא פורש מה יעשה לו", כלומר, שהחזיקו במשמר עד שיתברר להם מהו העונש שנתחייב בו, וכמו כן מה שמצינו ש"מכניסין אותו לכיפה"⁸ – אין זה עונש ד"בית הסוהר", כי אם התחלת עונש אחר כו'.

(6) אמור כד, יב.
(7) שלח טו, לד.
(8) סנהדרין פא, ב – במשנה. רמב"ם הלכות רוצח ושמירת נפש ד, ח.
הלכות סנהדרין י"ח, ד-ה.

(1) בהתוועדות נכחו קבוצת אסירים שקיבלו חופשה לשבת
(2) וישב לט, כ.
(3) פרש"י עה"פ.
(4) קהלת ד, יד.
(5) וישב מ, ב-ג.

לכל אדם – גם לחוטא – ישנה שליחות בעולם

הסיבה לכך היא: לכל אדם יש שליחות בעולם, ומאסר מאחורי מנעול ובריה, מונע ממנו את היכולת להגשים את תפקידו.

וטעם הדבר - שעל-פי תורה אין עונש ד"בית הסוהר" - בפשטות⁹:

תפקידו של אדם עלי אדמות הוא, כאמור, "אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני", לעשות לו יתברך דירה בתחתונים¹⁰, ובמילא, אין מקום כלל להושיב אדם בבית הסוהר מאחורי מנעול ובריה - שכן, באופן כזה שוללים ממנו את האפשרות למלא את תפקידו, היפך כוונת בריאתו עלי-אדמות.

אמנם, בהנהגת אומות העולם - הרי העונש ד"בית הסוהר" הוא דבר הכי פשוט ומקובל, וכאמור, שמצינו זאת בהנהגה דמצרים עוד בזמנים הכי קדומים, וכמו כן בדורות שלאחרי זה, עד לימינו אלו.

במדינות נאורות, שדוגו את המאסר לתקופת שיקום

גם במדינות נאורות, שינו את הרעיון של בתי הכלא, שתכליתם אינה לצער את האדם, אלא ביטחון הציבור, והפכו את תקופת המאסר לשיקום וחינוך האסיר, ולהכינו לחיי צדק ויושר לכשישתחרר.

אבל אף-על-פי-כן, גם בנוגע להנהגת אומות העולם - הרי במדינות הנאורות, שהנהגתם על-פי צדק ויושר, חל שינוי לטובה בכללות המושג ד"בית הסוהר" - שתכליתו ומטרתו אינה לשם צער ועינוי גרידא, כי אם לשם תועלת, לכל לראש - שלא יזיק לציבור, ונוסף לזה, מנצלים את תקופת שהותו של האסיר ב"בית הסוהר" להחזירו לדרך הישר ולהעמידו על האמת, וזאת, כדי להכשירו לקראת חיים חדשים - חיים המבוססים על אדני הצדק והיושר - לאחר צאתו מבית הסוהר.

ישנם גם כיום מדינות שבהם כל התכלית והמטרה של "בית-הסוהר" אינה אלא לצער ולענות את האנשים הנמצאים בו, אמנם, במדינות אלו גורמים צער ועינוי גם לאלו הנמצאים מחוץ לכתלי בית-הסוהר!...

הכוונה היא, איפוא, למדינות שהנהגתם על פי צדק ויושר, שבהם משתדלים למעט ולהפחית את הצער והסבל של האסירים, והעיקר, כאמור, להחזירם למוטב, ולהביאם למצב כזה שבצאתם מבית-הסוהר יוכלו לפתוח "דף-חדש", ולנהל את אורח-חייםם

(10) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג ו. וראה תניא פירק לו.

(9) בהבא לקמן - ראה גם שיחת פורים תשל"ז שיחה ד. ש"פ צו שיחה ב. וראה גם שיחת ש"פ קורח ס"ג.

על פי צדק ויושר, ולא עוד, אלא שהם עצמם יחזירו למוטב אחרים. על ידי זה שיספרו להם ש"בדידי' הוה עובדא", והתוצאות היו כך וכך.

ובגלל ההשתדלות בטובתם של האסירים -- נותנים את האפשרות (לא לו המעוניינים בכך) שגם במשך שהותם בבית-הסוהר יוכלו להתנהג בהתאם לדתם, וגם כאשר הדבר כרוך בהוצאות נוספות ומאמץ נוסף עבור הנהלת בית-הסוהר -- לא חוסכים כל טירחא ומאמץ.

וכמו כן נותנים לאסירים חופשה מפעם לפעם, ולא עוד, אלא שכאשר רואים את הנהגתו הטובה של האסיר, והשתדלותו לחזור למוטב -- נותנים לו "חנינה", ומאפשרים לו לצאת לחירות לפני שסיים לרצות את תקופת המאסר שנגזר עליו.

תורת מנחם, ה'תשמ"ה ח"ד, עמוד 2274

סרטון וידאו

מגזין הידאו תורת חיים, תכנית 248

סרטון וידאו של שלוש דקות, בו הרב שלום בער ליפסקר מספר על ביקור האסירים אצל הרבי, ועל השתתפותם באותה התוועדות. בקטע הוא מספר על רגע מיוחד, כשהרבי איחר לרדת להתוועדות ושלח את מזכירו, הרב לייבל גרונר, למצוא את הרב שלום בער ליפסקר, ולהורות לו לפזר את האסירים בין הקהל ושלא ישבו במרוכז, משום שכך ירגישו יותר בנוח. לחץ כאן לצפיה בוידאו:

חלק שני - מאסר? זמני, ובשום פנים לא בתור עונש

במשך השנים עודד הרבי את החסידים שהשתתפו בהתוועדויות והיטו אוזן לשיחותיו, שבאם יש להם שאלות על דבריו, יפרסמו את שאלותיהם בקבצים התורניים שיצאו לאור מטעם ישיבות שונות מדי שבועות מספר. חסידים רבים היו מפרסמים את שאלותיהם, ולעתים קרובות היה הרבי מתייחס לשאלות ועונה עליהן באחת ההתוועדויות הבאות.

לאחר השיחה שהובאה בחלק הקודם, שאלו מספר חסידים: כיצד אפשר לומר שמאסר אינו חלק מחוקי התורה, הרי ישנם כמה דוגמאות מהספרות היהודית בה מופיעים עונשי מאסר?

להלן כמה מהמקורות שציטטו:

מקור 3

ספר ירמיהו, פרק לז, פסוקים יב-טו

ירמיהו מנבא נבואה קודרת, שתוכנה, שהכשדים ישרפו את ירושלים. השרים, הששים עלי קרב, הבטוחים בנצחונם מול הכשדים בעזרת בעלי בריתם – המצרים, לא אוהבים את נבואתו. הם מאשימים אותו בבגידה ובקשר עם האויב, ומשליכים אותו לכלא.

יב. וַיֵּצֵא יְרֵמְיָהוּ מִירוּשָׁלַם לְלֶכֶת אֶרֶץ בְּנִימִן לְחֶלֶק מִשָּׁם בְּתוֹךְ הָעָם: יג. וַיְהִי־הוּא בְּשַׁעַר בְּנִימִן וְשָׁם בָּעַל פְּקֻדֹת וְשָׁמוּ יְרֵאִיָּה בּוֹ־שְׁלֵמְיָה בּוֹ־חֲנַנְיָה וַיִּתְּפֹשׁ אֶת־יְרֵמְיָהוּ הַנְּבִיא לְאֹמֹר אֶל־הַכַּשְׂדִּים אַתָּה נָפִל: יד. וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ שְׁקֹר אֵינְנִי נָפִל עַל־הַכַּשְׂדִּים וְלֹא שָׁמַע אֱלֹהֵי וַיִּתְּפֹשׁ יְרֵאִיָּה בִּירְמְיָהוּ וַיִּבְאֵהוּ אֶל־הַשָּׂרִים: טו. וַיִּקְצְפוּ הַשָּׂרִים עַל־יְרֵמְיָהוּ וְהִכּוּ אֹתוֹ וַנְּתַנוּ אֹתוֹ בְּיַת הָאֶסּוּר בֵּית יְהוֹנָתָן הַסֹּפֵר כִּי־אָתוּ עָשׂוּ לְבֵית הַכְּלָא:

מקור 4

מלכים א, פרק כב, פסוקים כו-כז

אחאב מלך ישראל, מתכונן למלחמה עם ארם. הנביא מיכיהו בא ומנבא על כישלון בקרב. המלך לא רוצה לשמוע, ומורה לשים אותו בכלא עד סיום המלחמה.

כו. וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל קַח אֶת־מִיכְיָהוּ וְהַשִּׁיבֵהוּ אֶל־אֲמֹן שַׂר־הָעִיר וְאֶל־יֹאשׁ בֶּן־הַמֶּלֶךְ: כז. וְאֲמַרְתָּ כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ שִׁימוּ אֶת־זֶה בֵּית הַכְּלָא וְהֶאֱכִילֵהוּ לָחֶם לַחֵץ וּמִים לַחֵץ עַד בָּאֵי בְשָׁלוֹם:

בעלייתו של עזרא הסופר לבנות מחדש את ירושלים, ברשותו ובעידודו של מלך פרס, הוא מקבל אגרת מהמלך ארתחשסתא, בה הוא מאשר לו לקחת מתנדבים עמו לארץ, וממנה אותו להקים מערכת משפט, שחלק ממנה יהיה מאסר.

יא. וְזֶה תִּקְצֹר הָאֲגֵרָה, אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ אֲרִתַחֲשֶׁסְתָא לְעֶזְרָא הַכֹּהֵן הַסֹּפֵר, סֵפֶר דְּבָרַי מִצְּוֹת ה' וְחֻקָּיו עַל יִשְׂרָאֵל... יג. מִמְּנֵי נָתַן צוֹ אֲשֶׁר כָּל מִתְנַדָּב בְּמִלְכוּתִי, מֵעַם יִשְׂרָאֵל וְכֹהֲנָיו וְהַלְוִיִּים, לְלָכֶת לִירוּשָׁלַיִם עִמָּךְ, יַלְךְ...

כה. וְאַתָּה עֶזְרָא, כְּחֻכְמַת אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר בְּיָדְךָ, מִנָּה שׁוֹפְטִים וְדַיָּנִים, שְׂיִהְיוּ דָנִים אֶת כָּל הָעָם אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַנָּהָר, לְכָל יוֹדְעֵי חֻקֵי אֱלֹהֶיךָ; וְאֲשֶׁר לֹא יוֹדְעֵי, תוֹדִיעֵנו. כו. וְכָל שְׂלֹא יִהְיֶה עוֹשֶׂה הַחֻק שֶׁל אֱלֹהֶיךָ וְהַדִּין שֶׁל הַמֶּלֶךְ, מִהֵרָ הַדִּין יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ, אִם לְמֹנֶת, אִם לְחָרָם, אִם לְעֹנֵשׁ נְכֹסִים, וְלְאַסוּרִים.

בהתוועדות, שהתקיימה שלושה שבועות לאחר מכן, התייחס הרבי לשאלות וענה עליהן:

משיחת שבת פורשת קרח, התשמ"ה

...בנוגע להמוזכר לעיל שלא מצינו בתורה "בית אסורים" בתור עונש - העירו¹, שמצינו כמה סיפורים בתנ"ך שבהם מוזכר העונש ד"בית האסורים", ולדוגמא: הסיפור שהכניסו את ירמיהו הנביא "לבית הכלא"² - ועוד סיפורים כיוצא בזה, וכמו כן מצינו עונש ד"בית האסורים" בכמה וכמה שאלות-ותשובות של גאונים וראשונים, כפי שליקטו מכמה וכמה מקומות.

ותבוא עליהם ברכה שעיינו וחיפשו כו', אבל - כמדובר כמה פעמים - החסרון הוא בכך שתופסים "תיבות" בלבד, ולא שמים לב לתוכן העניין, כדלקמן.

(1) קובץ הערות וביאורים - אהלי תורה (גליון רח ס"ח. ס"י. גליון רפט ס"יב).
(2) ירמ' לז, ט.

בספרות ההלכתית אין דיון על פרטי העונש של מאסר

בספרות התורנית ישנם דיונים הלכתיים מפורטים על העונשים שנהוגים על פי התורה. קנס ממוני, קרבן, מלקות וכן הלאה. אך אין שום דיון על מאסר. התורה לא נוקטת שום עמדה בעניין. הייתכן? הרי זהו עונש שנהוג בעמי העולם אלפי שנים!

ובהקדמה - שלכאורה, יש "קלאץ קשיא" בענין זה:

בנוגע לכל העונשים שבתורה - נתבאר בתורה כל הפרטים ופרטי פרטים שבדבר (כבכל עניני התורה), ולדוגמא: עונש מלקות - גדלה וצורתה של הרצועה שבה היו מלקין, ידה של הרצועה, מספר המלקות, הצורך ברופא שיאמוד את האדם כמה מלקות מסוגל לקבל, וכיוצא בזה.³ ועל אחת כמה וכמה בנוגע לעונש מיתה⁴. .. וכמו כן בנוגע לכפרה דקרבן - ישנם כמה וכמה פרטי דינים בנוגע לקרבן⁵. ואפילו בנוגע לעונש ממון - ישנם כמה פרטי דינים, מכיון שמייחסים חשיבות אפילו לפרוטה אחת, "דין של פרוטה כדין של מאה מנה"⁶, שכן, בפרוטה אחת יכול לקנות חיי נפשו.

אמנם, בנוגע לבית האסורים - לא מצינו בש"ס פרטי דינים בדבר, ולא עוד, אלא שהתורה לא נוקטת עמדה כל-שהיא בדבר, לא לחיוב - באיזה אופן יש לבצע עונש זה, ולא לשלילה - שאין לתת עונש זה.

ולכאורה, תמוה ביותר:

המושג של עונש דבית האסורים בעולם, אצל אומות העולם - היה קיים מקדמת דנא, כפי שמסופר בחומש אודות "בית הסוהר" בארץ מצרים - בנוגע ליוסף: "ויקח אדוני יוסף אותו ויתנהו אל בית הסוהר"⁷, ומובן, שלא היה זה עונש יוצא מגדר הרגיל, שכן מפורש בכתוב: "מקום אשר אסירי המלך אסורים", היינו, שבארץ מצרים היה מקום קבוע שבו היו רגילים להכניס את אסירי המלך, וכמסופר גם בהמשך הכתובים - בנוגע לשר המשקים ושר האופים: "ויתן אותם במשמר.. אל בית הסוהר"⁸.

ואם כן, היתכן שהתורה לא נוקטת עמדה בענין זה - האם יש איסור בדבר משום

(7) וישב לט, כ.

(8) שם מ, ג.

(9) אחרי יח, ג. וראה רמב"ם הלכות עכו"ם פרק יא.

(3) ראה רמב"ם הלכות סנהדרין פרק טז, ח ואילך.

(4) שם פרק יד-טו.

(5) ראה רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ז-ט.

(6) סנהדרין ח, א. רמב"ם הלכות סנהדרין פרק כ, י.

"כמעשה ארץ מצרים... לא תעשו... ובחוקותיהם לא תלכו", ואם לאו - צריכה לבאר פרטי הדינים בנוגע לאופן ביצוע העונש!?

ובכן, כשם שזוהי "קלאץ קשיא", כמו כן התירוץ לקושיא זו - מובן בפשטות, כדלקמן, אלא שישנם כאלו ש"אוהבים" להשאר ב"קושיא"... ובפרט כאשר שומעים שהתירוץ הוא פשוט, שאז אין "חידוש" בדבר!...

תקנות לשעת חירום

כאמור, מאסר אינו אחד מהעונשים בתורה. אולם, ישנם מצבים מיוחדים או זמניים שבהם יכול בית הדין להטיל עונשים שונים לפי הצורך, ובכללם גם עונש מאסר. המקרים שצוטטו לעיל, היו כולם צעד זמני של השלטון, אך עדיין חשוב לזכור, התורה אינה ממליצה על עונש מאסר.

והביאור בזה:

בחיובי העונשים שבתורה ישנם כמה סוגים - ממון, קרבן, מלקות, עד לד' מיתות בית דין - בהתאם לחומר החטא (כפי שנזכרו כל פרטי העונשים בנוסח ד"על חטא"), ובכל סוגי העונשים לא מצינו שיהיה סוג של חטאים שהעונש עליהם הוא - בית האסורים.

אמנם, נוסף על חיובי העונשים שבתורה, סוגי עונש קבועים על סוגי חטאים קבועים - ישנו חיוב כללי ד"בערת הרע מקרבך"¹⁰, היינו, שמוטל חיוב על בית-דין, או שבעה טובי העיר, לעשות כל מה שאפשר כדי לשלול ולבטל ענינים בלתי רצויים, ומצד חיוב זה יש להם כח לעשות כפי ראות עיניהם לפי צורך השעה, ויכולים להטיל איזה עונש שיראה להם, כולל - "לאסור בבית האסורים"¹¹, אבל אין זה בתור סוג עונש בתורה, כי אם כאשר יש סיבה שבגללה אין יכולים להענישו בעונש זה, מפני שאין יד ישראל תקיפה וכיוצא בזה, אזי מטילים איזה עונש שירצו - כדי למיגדר מילתא¹².

ועל פי זה מובן בפשטות שלא מצינו בתורה שום התייחסות לעונש דבית-האסורים, לאסור עונש זה או לבאר פרטי דינים באופן ביצוע עונש זה - שכן, בין סוגי העונשים שבתורה לא קיים עונש דבית-האסורים, ולכן לא מצינו פרטי דינים בביצוע עונש זה (כפי שמצינו בנוגע לשאר עונשי התורה): ואף-על-פי-כן, מכיון שיש כח ביד בית-דין להעניש כפי ראות עיניהם - יכולים גם לאסור בבית-האסורים, אבל לא שייך לבאר פרטי דינים בדבר, מכיון שאין זה אלא תקנה במקרה מסוים למיגדר מילתא.

תורת מנחם, ה'תשמ"ה ח"ד עמ' 2356

(12) רמב"ם שם הלכה ד-י. טושי"ע שם, ור"ס תכה.

(10) ראה יג, ו. שופטים יז, ז. יט. תצא כא, כב, כא. כד.
(11) רמב"ם הלכות סנהדרין כד, ט. טור ח"מ ב.

חלק שלישי – ההוראה לכל אחד

מקור 6

אגרות קודש חלק ט', אגרת ב'תתיז

באגרת קודש הבאה, מסכם הרבי את הנאמר בשורות קצרות, וגם מראה לנו את הלימוד מכך לכל אחד:

א. ערכו של כל רגע בחיים: אם התורה מסרבת לקחת את הזמן והחופש של פושע, משום שזה הכרחי בשבילו כדי להגשים את מטרתו בעולם, עד כמה אדם חופשי צריך להעריך את זמנו. ב. ערכו של כל יחיד: העובדה שהתורה אינה מכניסה לכלא, אפילו אנשים שמהווים סיכון לחברה, מדגישה את ערך היחיד. אסור לפגוע באפשרות היחיד לקיים את שליחותו בעולם. ג. גם אדם שחטא – אדם הוא: גם לאחר שחטא, יש לו תפקיד ושליחות בעולם.

נפלא הדבר, אשר בתורת המשפטים והעונשין של תורתנו הק' יש חילוק עקרי לגבי ספרי המשפטים של שאר העמים, והוא שבתורתנו אין לגמרי עונש בית האסורים (זה שהיו מכניסין לכיפה - סנה' ט, ה' - לא הי' בזה דין עונש של מאסר, וכמבואר במשנה שם). ובזה ג"כ רואים בעליל השקפת התורה על גודל ערך המעשה בפועל ויוקר החיים, וכמאמר הכתוב ימים יוצרו ולא אחד בהם, אשר כל רגעי חיי האדם ספורים הם, וכיון אשר עונש על פי התורה אין זה ענין של נקמה אלא של תיקון, הרי אין מקום לשלול מן האדם אפשריות המעשה אפילו בשביל תיקון הרבים שזהו ענין בית האסורים, פרט למי שאינו ראוי למילוי תפקידו כלל שעונשו מיתה.

ולמדים מזה ג' נקודות עקריות: א. כנ"ל גודל ערך כל רגע ורגע מחיי האדם, ב. גודל ערך היחיד. ג. אף על פי שחטא אדם הוא, ותפקיד מיוחד עליו בשליחותו של בורא עולם.

סרטון ווידאו

מגזין הוידאו תורת חיים, תכנית 274

לסיום, השבוע חוגגים את חג החנוכה. כחלק מפעילות חג החנוכה, שלוחי ופועילי חב"ד מבקרים גם אסירים בבתי הכלא, ומביאים להם את אור נרות החנוכה. בסרטון וידאו זה, מספרת אשתו של הרב שבתי כץ, קצין הדת הראשי של בתי הכלא בדרום אפריקה, על הוראת הרבי לבעלה לעשות כל שביכולתו, כדי שבתי הכלא יאפשרו לאסירים יהודים להדליק את נרות החנוכה. לחץ כאן לצפייה בוידאו.

מיזם של "משרד השלוחים"

נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
שלוחי הרבי במומבאי, הודו

